Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: "Типи синтаксичного зв'язку в англійській та українській мовах"

Студентки групи Па09-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури(переклад включно), перша - англійська
освітньо-професійної програми Англійська мова і друга іноземна мова: усний і письмовий переклад у бізнес-комунікації
Волощук Вікторії Володимирівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Черненко О.В.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

"Types of syntactic connection in English and Ukrainian languages"

VOLOSHCHUK VICTORIA
Group _PA 09-21_
Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser
Assoc. Prof.
Chernenko O.V.

Kyiv 2024

ЗМІСТ:

ВСТУП..... 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ..... 6

1.1. Поняття синтаксису в англійській та українській мовах..... 6

1.2. Визначення поняття синтаксичного зв'язку..... 8

Висновки до Розділу 1..... 10

РОЗДІЛ 2. ТИПИ СИНТАКСИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ..... 112

2.1. Типи синтаксичного зв'язку в англійській мові..... 12

2.2. Типи синтаксичного зв'язку в українській мові..... 14

2.3 Порівняльний аналіз типів синтаксичних зв'язків в англійській та українській мовах..... 18

Висновки до Розділу 2..... 20

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ..... 22

РЕЗЮМЕ..... 24

RÉSUMÉ..... 25

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..... 26

ВСТУП

Синтаксичні зв'язки виконують ключову роль у розумінні мовної структури та сенсу окремих речень. Вивчення того, як слова та словосполучення пов'язані одне з одним у реченні, дозволяє глибше зануритися в загальне розуміння будови мови.

Ця курсова робота досліджує синтаксичні зв'язки в англійській та українській мовах, які, в свою чергу, мають свої відмінні лінгвістичні характеристики.

У той час як англійська мова спирається на відносно усталений порядок слів, українська демонструє більшу гнучкість у розташуванні слів завдяки своїй розгалуженій системі граматичних відмінків. Дослідження синтаксичних тонкощів цих мов не лише сприяє кращому розумінню їхньої структури, але й розширює наші уявлення про численні способи, якими мови здатні передавати зміст.

Актуальність теми цього дослідження, зумовлена необхідністю вивчення синтаксичних зв’язків, як в українській, так і в англійській мовах. Заглиблення в їх вивчення допоможе не тільки покращити наші загальні знання про синтаксичні особливості різних мов, але й стане в пригоді під час міжкультурної комунікації та перекладі.

Об’єктом моєї курсової роботи є порівняння синтаксичних моделей англійської та української мов як в письмовій, так і в усній комунікаціях шляхом аналізу порядку слів в реченнях та їх побудови.

Предмет в цьому дослідженні охоплює певні нюанси синтаксичних зв’язків англійської та української мов, особливо заглиблюючись у вивчення складових речень, варіацій порядку слів і впливу граматичних особливостей на загальне мовне вираження.

Мета курсової роботи полягає в комплексному та ґрунтовному

дослідженню синтаксичних зв’язків в англійській та українській мовах, спираючись на інформацію багатьох учених-лінгвістів, для того, щоб виявити подібності та відмінності в структурах речень, граматичних структурах, а також певних синтаксичних винятках.

Відповідно до мети та предмету необхідно вирішити такі **завдання:**

1) поверхнево дослідити синтаксис, як частину граматики в англійській та українській мовах;

2) провести комплексне дослідження природи та структури синтаксичних зв’язків як в англійській, так і в українській мовах;

3) виявити певні схожості та відмінності між синтаксичними зв’язками двох поданих мов.

Для розв’язання поставлених задач застосовувалися наступні **методики дослідження:** комплексне вивчення зв’язків в реченнях шляхом поглибленого аналізу, корпусної лінгвістики та порівняльно-лінгвістичних досліджень.

Практичне значення дослідження полягає в його можливому застосуванні у викладанні лінгвістичних дисциплін, сприянні розробці ефективних стратегій написання курсових і дипломних робіт. Крім того, отримані результати сприятимуть створенню цінних посібників і підручників, які пропонують практичні рішення для розв’язання синтаксичних проблем як в англійському, так і в українському контекстах.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

1.1. Поняття синтаксису в англійській та українській мовах

Загальновідомо, що граматична будова мови складається з двох основних складових частин — власне морфології та синтаксису. Ці два напрямки, зрозуміло, взаємозалежні, і в поєднанні вони становлять вивчення граматики.

У той час як морфологія займається вивченням парадигматичних і синтагматичних властивостей морфологічних одиниць, а саме морфем і слів. Тобто, в загальному, можна сказати, що вона вивчає морфологічні категорії та їхню реалізацію.

То, синтаксис, з іншого боку, займається способом поєднання слів. Його цікавлять зовнішні функції слів та їхній зв'язок з іншими словами в лінійно впорядкованих одиницях — словосполученнях, реченнях і текстах. Також, на додаток, він займається особливостями синтаксичних одиниць та їхньою поведінкою в різних контекстах (Volkova, L. M. Lectures in Theoretical Grammar, ст. 13).

Якщо ж заглибитися в саме поняття синтаксису, досить важко сказати, що існує одне його значення. У мовознавчій науці існують різні погляди на предмет синтаксису. Одні вченні визначають синтаксис як учення про словосполучення та поєднання слів у процесі нашого мовлення, вважаючи, що його завданням є вивчення словосполучення. Інші вченні, визначають синтаксис як учення про речення, його типу, складові компоненти, а отже й усі різновиди поєднання слів, що виникають у самому реченні. Є й такі вчені, які вбачають в синтаксисі — розділ граматики, що вивчає як речення, так і словосполучення, зіставляючи словосполучення і зі словом, і з реченням, і не

ототожнюючи його ні з тим, ні з тим, оскільки словосполучення і речення — це різні об’єкти синтаксису, що водночас перебувають у найстійкішому взаємозв’язку (Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис, ст. 5 - 6).

Тобто, можна дійти висновку, що синтаксис — це розділ граматики, що вивчає будову зв’язного мовлення, структуру, значення і функціонування синтаксичних одиниць. Насправді синтаксис дає нам можливість виявити, якими засобами слова поєднуються в словосполученнях та речення, з чого і як складаються, творяться синтаксичні одиниці — словосполучення, речення, надфразна єдність, або складне синтаксичне ціле (Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис, ст. 5 - 6).

Як в українській, так і в англійській лінгвістиці можна виділити дві основні синтаксичні одиниці: речення та словосполучення.

Речення є предикативною одиницею, оскільки його зміст через модально-часові параметри (ірреальність, спонукальність, бажаність; теперішній, минулий, майбутній час) співвідноситься з дійсністю. Воно є мінімальною мовною одиницею, яка дозволяє мовцеві реалізувати свою комунікативну мету (надавати або запитувати інформацію тощо). Наприклад: "Тоді, схилившись наді мною, сиділа ніжна Мавка цілу ніч" (П. Воронько); "– What's your name? – asked John" (Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис, ст. 5 - 6).

Речення характеризується власним інтонаційним малюнком, який відповідає комунікативному наміру мовця. Інтонація, як одна з найважливіших ознак речення, сприяє його структурній (формальній) завершеності та, крім того, виражає різні варіації ставлення мовця до адресата, описуваної ситуації, дійсності тощо (Фадєєва, О. В. & Пастушенко, Т. В. (2017). English Syntax: Навчальний посібник, ст. 6).

Словосполучення — це непредикативна синтаксична одиниця, яка

лише в складі речення як одиниці повідомлення є його компонентом. Речення (як предикативна одиниця) і словосполучення (як непредикативна одиниця) різняться кількісним складом компонентів (реченням може складатися й з одного слова), напр.: "Світає." (речення); "слухати музику" (словосполучення); "Run!" (речення); "sunny day" (словосполучення) (Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис, ст. 5 - 6).

Синтаксис відіграє важливу роль в англійській та українській граматиці. В англійській мові структура речення регулюється відносно фіксованим порядком слів, зазвичай за схемою "підмет-дієслово-присудок" (SVO). Англійський синтаксис приділяє велику увагу розташуванню слів для передачі значення, а синтаксичні зв'язки між підметом, дієсловом і присудком впливають на загальну структуру речення.

Український синтаксис також має чітко виражені особливості. На відміну від англійської, українська мова дотримується більш гнучкого порядку слів, де поширеною є схема "підмет-присудок-дієслово" (SOV). В українській мові відмінки та граматичні закінчення іменників і прикметників відіграють важливу роль у позначенні синтаксичних зв'язків, сприяючи формуванню загального змісту речень. Використання відмінків дає змогу забезпечити більшу варіативність у порядку слів, зберігаючи при цьому чіткість у спілкуванні.

1.2. Визначення поняття синтаксичного зв'язку

Синтаксичні одиничні конструкції (речення, словосполучення) зазвичай утворюються з двох і більше компонентів, з’єднаних тим чи іншим синтаксичним зв’язком.

Синтаксичний зв'язок є одним з основних та фундаментальних понять

синтаксису. Можна сказати, що синтаксичним зв'язком називають формально-граматичний зв'язок компонентів речення (наприклад, членів простого речення, предикативних частин складного речення), що формують граматичну структуру і значення речення, пов'язуючи між собою слова і фрази (Лекція 2-3: Синтаксичні зв’язки і семантико-синтаксичні відношення).

Вирішальну роль у визначенні синтаксичних зв’язків відіграють граматичні категорії. Слова поділяються на частини мови, такі як іменники, дієслова, прикметники та прислівники, і кожна частина мови має свої синтаксичні властивості. Саме ці граматичні категорії визначають синтаксичну роль слів у реченні, формуючи його будову та значення.

Важливою частиною синтаксичних зв’язків є також порядок слів і словосполучень у реченні. Стандартне розташування фраз і слів допомагає зв’язно висловлювати думки. Наприклад, синтаксичний зв’язок між підметом, дієсловом і об’єктом визначає основну структуру речення та допомагає виразити важливу граматичну інформацію.

Синтаксичні зв'язки в простих реченнях, складних реченнях і словосполученнях мають кожен свої особливості — вони відрізняються характером компонентів сполучення, домінуванням тих чи інших синтаксичних зв'язків, відсутністю того чи іншого зв'язку в окремих синтаксичних одиницях-конструкціях.

Англійська та українська мови використовують схожі фундаментальні принципи для синтаксичних зв’язків, але все ж мають відмінності в способі відображення їхніх мовних структур. Ролі слів у реченнях обох мов визначаються синтаксичними категоріями, до яких належать іменники, дієслова та прикметники.

З одного боку, в англійській мові порядок слів і граматичні ролі, такі як розташування "підмет-дієслово-присудок" та іншими допоміжними дієсловами, які використовуються для позначення часу та аспекту, є

основними чинниками, які визначають ефективність синтаксичних зв’язків у реченнях. У граматиці англійської мови синтаксичні структури відіграють вирішальну роль у передачі значення та виконанні синтаксису в реченнях.

А ось українські синтаксичні зв’язки, з іншого боку, демонструють менш фіксований порядок слів, а закінчення та флексія є ключовими індикаторами граматичних функцій. В українській граматиці є розгорнута система відмінків, яка регулює синтаксичні відношення між іменником, прикметником і займенником у реченнях.

Одним словом, головними відмінностями синтаксичних зв’язків в українській та англійській мовах є те, що на відміну від англійської, українська використовує флексію та гнучкий порядок слів для встановлення синтаксичних зв’язків у реченнях.

Висновки до Розділу 1

Поняття синтаксису в англійській та українській мовах охоплює вивчення способів і засобів поєднання одиниць нижчих мовних рівнів у конструкції, що виконують комунікативну функцію. Синтаксис є центральною частиною граматики, яка вивчає структуру, значення та функціонування синтаксичних одиниць, таких як речення та словосполучення. І англійська, і українська лінгвістика виділяють дві основні синтаксичні одиниці: речення і словосполучення.

Речення — це предикативна одиниця, яка передає комунікативні наміри та характеризуються власною інтонаційною закономірністю. **Словосполучення,** з іншого боку, є непредикативними синтаксичними одиницями, які функціонують як компоненти речень. Синтаксис відіграє важливу роль в обох мовах, регулюючи порядок слів і синтаксичні відносини, щоб ефективно передавати інформацію.

Синтаксичні зв'язки включають формально-граматичний зв'язок між компонентами речення, формуючи граматичну структуру і значення речень шляхом зв'язування слів і словосполучень. На ці зв’язки впливають такі граматичні категорії, як частини мови, які визначають синтаксичну роль слів у реченнях. Крім того, порядок слів у реченнях сприяє узгодженому вираженню думок, з синтаксичними зв'язками між предметами, дієсловами та предметами, що визначають основну структуру та передають важливу граматичну інформацію.

Синтаксичні зв'язки варіюються в простих і складних реченнях, а також словосполученнях, кожна з яких демонструє специфічні характеристики, засновані на характері комбінацій компонентів і переважних синтаксичних зв'язків.

РОЗДІЛ 2. ТИПИ СИНТАКСИЧНИХ ЗВ’ЯЗКІВ

2.1. Типи синтаксичного зв’язку в англійській мові

Синтаксичні зв'язки в англійській мові містять у собі складну взаємодію структур і правил, які керують тим, як словосполучення та члени речення поєднуються в реченнях. Розуміння цих зв’язків є ключовим для ефективної комунікації англійською мовою та побудови зв'язних, повноцінних речень. В англійській мові, коли ми говоримо про синтаксичні зв'язки, то зазвичай маємо на увазі три їх типи, а саме: предикативні (predication), підрядні (subordination) та сурядні (coordination). Тепер розгляньмо їх ближче.

Спершу поговоримо про поняття **підрядності**, яке відіграє одну з ключових ролей у синтаксичних структурах. Сама підрядність передбачає ієрархічне розташування частин у реченні, де одна частина, яка називається підрядною, залежить від іншої, тобто — головної. В цьому випадку, головне речення можна читати як самостійне, а ось залежна частина, не матиме ніякого сенсу без головної.

Крім того, якщо говорити саме про словосполучення, цей вид синтаксичного зв’язку має декілька форм:

1) Agreement (узгодження) - полягає в тому, що підрядне слово набуває тієї ж граматичної форми, що й головне ("this book - these books");

2) Government (керування) - передбачає певну зміну граматичної форми підрядного слова, яка необхідна головному, але не беручи форму самого головного слова ("to give him/her the table");

3) Adjournment - передбачає утворення синтаксичної групи, без змін форми у самих словах ("to run quickly");

4) Enclosure - це коли в один з елементів словосполучення, як би сказати,

вкладений між двома частинками іншого елемента, наприклад, шляхом, розміщення слова між артиклем та іменником, до якого артикль належить ("the then government") (Volkova, L. M. Lectures in Theoretical Grammar, ст. 14-15).

Разом з тим, ця залежність часто позначається різними підрядними сполучниками, або ж залежними словами, такими, наприклад, як "although" (хоча), "because" (тому, що), "while" (поки), "since" (відколи), "unless" (хіба тільки, якщо) та "after" (після). Наприклад, у реченні "My bike needs a new coat of paint because it's very old" ("Мій велосипед знову необхідно фарбувати, тому що він дуже старий"), ми можемо бачити головну частину цього речення - "My bike needs a new coat of paint", від якої залежить підрядна частина - "it's very old", а між ними вони мають підрядний сполучник - "because", який їх і об’єднує.

Натомість під **сурядністю** мається на увазі певне з’єднання слів, словосполучень або ж речень, які мають схожий тип, для того, щоб надати їх однакової важливості.

Цей зв'язок зазвичай реалізується за допомогою спеціальних сполучників сурядності. Взагалі, таких сполучників існує сім: for, and, nor, but, or, yet, so. Їх з легкістю можна запам'ятати за допомогою абревіатури FANBOYS (Cuyamaca College. Coordinating Conjunctions).

Наприклад, у реченні "The football game has been postponed, so we have to do something else" ("Футбольний матч перенесли, тому нам доведеться зайнятися чимось іншим"). Тут ми можемо побачити два незалежних речення - "The football game has been postponed" та "we have to do something else", які пов’язанні між собою за допомогою сполучника сурядності - "so".

Щодо **предикативних** зв’язків, то вони зазвичай містять якесь твердження або опис певної дії, стану чи якості, що приписується підмету речення. Найчастіше предикативні зв’язки виражаються дієсловами та їхніми доповненнями, які надають інформацію про те, що саме підмет речення робить

або відчуває. Наприклад, у реченні "The girls in our office are experienced instructors" ("Дівчата в нашому офісі є досвідченими інструкторами"), ми бачимо предикативність в дієслівному словосполученні "are experienced instructors", що, в свою чергу, передає певний стан, який має підмет - "The girls" (Volkova, L. M. Lectures in Theoretical Grammar).

Предикативні зв'язки найчастіше вводяться у речення за допомогою:

а) сполучників: that, whether, if, as, as if;

б) сполучникових займенників: who, what, which;

в) сполучникових прислівників: when, where, how, why (Павлов, В. В., Коваленко, А. М., & Голубкова, Н. Л. (2010). Основи синтаксису англійської мови, ст. 82).

Підсумувавши, слід запам’ятати, що синтаксичні зв’язки в англійській мові охоплюють предикативні, підрядні та сурядні. Кожен з цих зв’язків відіграє важливу роль в формування самого речення або словосполучення та передачі інформації в ньому. Ці поняття, які були висвітлені багатьма вченими з теоретичної граматики, сприяють нашому розумінню того, як саме лінгвістичні структури функціонують у побудові зв'язної та змістової комунікації.

2.2. Типи синтаксичного зв’язку в українській мові

Синтаксичні зв’язки в українській мові є складними й динамічними та зазвичай регулюються набором правил і принципів, досліджених і задокументованих різними лінгвістами.

Для того, щоб почати вивчати синтаксичні зв’язки української мови, спочатку важливо розуміти фундаментальні елементи українського синтаксису. Синтаксис займається розташуванням слів і словосполучень, щоб створити добре сформовані речення. Сюди можна віднести та порядок слів, і

роль граматичних відмінків, і використання сполучників та прийменників для встановлення зв’язку між різними частинами речення (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, с. 12).

Синтаксичні зв’язки в українській мові є основоположними для розуміння структури речень і зв’язку між собою різних елементів у реченнях. Ці зв’язки можна загалом класифікувати на предикативні (predication), підрядні (subordination) та сурядні (coordination).

Спочатку розглянемо **сурядний** тип зв'язку, який передбачає поєднання частин речення однакового граматичного рівня. Сурядність найчастіше виражається за допомогою сполучників "і", "або", "та". Цей зв'язок, так само як і в англійській мові, дає змогу об'єднати кілька компонентів в одну синтаксичну одиницю, посилюючи складність і виразність речення або словосполучення, напр.: "Сонце зайшло за хмару, і почався дощ" (речення); "батько і мати" (словосполучення) (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, с. 87).

Наступними є **предикативні** зв’язки, які є центральними для зв’язку підмета з присудком в реченнях. Засобами вираження предикативного зв’язку є передусім форми слова, тобто відмінок, рід, число, напр.: "Кінь підвів голову" (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, ст. 78).

Також, варто зазначити, що в сучасному українському мовознавстві виділяють кілька ознак предикативного зв’язку, а саме:

- **Двобічність** (взаємозв’язок підмета і присудка);

- **Передбачуваність** (зумовлена властивостями обох головних членів речення. Присудок і підмет, підпорядковуючи один одного, перебувають у стосунках узгодження, напр.: "дівчинка плаче", "дівчинка плакала", "дівчатка плачуть");

- **Обов’язковість** (полягає в тому, що відповідні особові форми присудка вимагають підмета у формі називного відмінка, напр.: "Студент іде");

- Закритість (за одноразового застосування предикативного зв’язку виявляється в тому, що він поєднує лише два компоненти, напр.: "Наливалися жита" (П.Тичина));

- Координація (форма, або спосіб, предикативного зв'язку, особливістю якого є взаємозалежність, взаємозв’язок головних членів речення — підмета і присудка. Форма присудка вимагає підмета у формі називного відмінка, а форма присудка залежить від підмета у формах числа, роду та особи) (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, ст. 21).

Говорячи про предикативність у словосполученнях, тут слід розрізняти два типи цих зв'язків: сильні та слабкі. Сильний зв'язок утворюється лише тоді, коли слово вимагає розширення, тобто коли це розширення передбачене і зумовлене його лексичними та граматичними властивостями; якщо ж слово не має розширення, то воно не є самодостатнім. Наприклад: "відчути спрагу", "добігти до фінішу". А ось слабий зв'язок, зумовлений лише частиномовною належністю головного слова, реалізує означальні відношення, наприклад: "цікавий захід", "одягнутися швидко" (Кочерган, М. П. (2001). Вступ до мовознавства, ст. 308-309).

Й останніми зв’язками, які ми розглянемо є **підрядні**. Це синтаксичний зв’язок, що вказує на граматичну залежність одного компонента від іншого в реченні чи словосполученні, напр.: "Я зіткана з печалі" (Л.Костенко) (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, ст. 21).

Також, як і в інших синтаксичних зв’язках, існує три типи підрядного зв’язку в яких виражаються способи граматичної залежності слів у словосполученні: узгодження, керування та прилягання (Дудик, П. С., & Прокопчук, Л. В. (2010). Синтаксис української мови, ст. 36).

Перший тип — це **узгодження.** Цей різновид зв’язку властивий сполученням іменників із прикметниками, дієприкметниками, а також числівниками та займенниками прикметникової форми ("четвертий день", "наша перемога"). Головним словом при узгодженні найчастіше є іменник

(значно рідше займенниковий іменник чи інше субстантивоване слово), а залежними словами можуть бути прикметники ("новий дім"), порядкові або кількісні числівники ("друга зустріч"; "один день"), дієприкметники ("збудований гараж") (Дудик, П. С., & Прокопчук, Л. В. (2010). Синтаксис української мови, ст. 36-37).

Найчастіше цей вид підрядного зв’язку можна побачити саме в словосполученнях, опорним словом яких є іменник, а залежним — прикметник, що має як частина мови несамостійні, зумовлені іменником, категорії відмінка, числа й роду, напр.: "гарна дівчина", "гарній дівчині", "гарні дівчата", "гарними дівчатами", і т.д. (Вихованець, І. Р. (1993). Граматика української мови, ст. 39).

Також, можна виокремити два типи узгодження, а саме повне та неповне. При неповному узгодженні, залежне слово не узгоджується з головним в одній або більше форм, наприклад: "нові кімнати" (відсутнє узгодження в роді). А ось при повному узгодженні наявне узгодження у всіх можливих формах. Наприклад, у словосполученні — "тепла осінь" — залежне слово "тепла" узгоджується з головним "осінь" у формах роду, числа та відмінка (Загнітко, А. (2009). Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект, ст. 11).

Наступний тип підрядних зв’язків — це **керування** — тип підрядного зв’язку, при якому головний компонент вимагає від залежного певного відмінка без прийменника або з прийменником. Залежний компонент таких словосполучень завжди іменник (займенник), головний – різні частини мови Такий тип зв’язку частіше можна побачити в об’єктних словосполученнях при перехідних дієсловах, наприклад: "читати книгу", "слухати лекцію". (Арешенков, Ю. О. (2005). Синтаксис сучасної української мови Навчальний посібник для студентів факультету української філології, ст. 5-6).

Залежно від морфологічних ознак, виділяють декілька видів керування, а саме: дієслівне ("захоплюється музикою", "допомагали дітям"), іменникове

("любов до мистецтва", "перемога над ворогом"), прикметникове ("гідний пошани") та керування слів категорії стану ("сумно дівчині", "видно гори") (Вихованець, І. Р. (1993). Граматика української мови, ст. 36).

Третій, та останній тип підрядного зв’язку — це **прилягання**, за якого головне слово не вимагає у залежного слова певних граматичних форм. Стрижневими у словосполученнях із підрядним зв’язком прилягання бувають слова різних частин мови, але найтиповішими є дієслова в усіх без винятку формах (Дудик, П. С., & Прокопчук, Л. В. (2010). Синтаксис української мови, ст. 41-42).

Відповідно до граматичних особливостей опорного компонента варто розрізняти прислівне прилягання, тобто, коли залежне слово підпорядковується іншому слову, напр.: "мандрівка восени", "гарно співає" (Вихованець, І. Р. (1993). Граматика української мови. Синтаксис, ст. 41).

В свою чергу, за формою залежного слова прилягання можна поділити на: прислівникове ("розмова пошепки"), дієприслівникове ("Співаючи, дівчата йшли селом"), інфінітивне ("Він прийшов зустріти друга"), відмінкове ("Вечорами лунали пісні") та прийменниково-відмінкове ("Після вечері бабуся читала внукам казки") (Вихованець, І. Р. (1993). Граматика української мови, ст. 41).

Підсумовуючи, синтаксичні відношення в українській мові є складними й необхідними для побудови осмислених речень. Розуміння та опановування цими зв’язками дозволяє нам ефективно передавати точні та зв’язні повідомлення. Завдяки атрибутивним, предикативним та підрядним зв'язкам український синтаксис пропонує багату основу для вираження широкого спектра ідей і нюансів під час спілкуванні.

2.3 Порівняльний аналіз типів синтаксичних зв'язків в англійській та українській мовах

Тепер, враховуючи всю інформацію, отриману в попередніх частинах

цієї курсової роботи, ми можемо нарешті обговорити питання зіставлення синтаксичних зв'язків в англійській та українській мовах.

Для початку поговорімо про **підрядність**, яка, як ми вже зрозуміли, відіграє важливу роль в обох мовах. В англійській мові підрядність передбачає створення складних речень, де одне з частин залежить від іншої. Для цього використовують підрядні сполучники, такі як "although", "because", "while", "even though" які вказують на зв'язок між головним і підрядним реченнями, надаючи додаткову інформацію або вказуючи на певний контекст. Приклад підрядності в англійській мові ми можемо побачити в наступному речення: "Even though Tracy would be late for work, she stopped to help the injured man" (University of Minnesota (2015). 7.2 Coordination and Subordination).

З іншого боку, українська мова також використовує підрядність подібно до англійської, застосовуючи сполучники "хоча", "тому, що" та "поки" для сполучення речень. Однак український синтаксис має тенденцію до більшої гнучкості щодо порядку слів у підрядному реченні, що дає можливість створювати варіації, які можуть передавати різноманітні нюанси та стилістичні ефекти. Наприклад, досить чітко видно цей тип синтаксичного зв’язку в наступному реченні: "Світова економіка одужує, хоча, не зрозуміло чи надовго" (Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови, ст. 82).

Ще одним важливим синтаксичним зв'язком, що зустрічається в обох мовах, є **сурядність**. Сурядність передбачає зв'язок елементів з однаковим рівнем значущості, таких як словосполучення, речення або слова, за допомогою сурядних сполучників, таких як "і" (and), "але" (but), and "чи" (or) в англійській та українській мовах. Це створює складні структури, які виражають відношення доповнення, протиставлення або вибору між сурядними елементами, наприклад: "Jane is a good teacher and her students really like her".

Разом з тим, український сурядний зв'язок може мати додаткові

особливості, такі як використання ком перед сполучниками або пропуск сполучників у певних випадках, що сприяє стилістичному розмаїттю мови та її експресивному потенціалу, наприклад: "Щодень приносив лагідніші подихи вітер, і зазеленіла на пагорбах земля" (М. Олійник) (Караман, С. О., Караман, О. В., & Плющ, М. Я. (2011). Сучасна українська літературна мова. ст. 316).

Далі перейдемо до **предикативності**, яка є однією з основоположних у структурі речення в обох мовах. Предикативність передбачає зв'язок між підметом і присудком, де присудок надає інформацію про підмет, таку як його дії, стани або ознаки. В англійській мові предикативність може бути виражена різними типами дієслів, такими як перехідні дієслова, які вимагають прямого об'єкта, та неперехідні дієслова, які цього не вимагають. Наприклад: "The car Tom driving is blue", "The sky is blue" and "The cover of this book is blue", всі ці речення утворені з використанням шаблону "is blue" шляхом додавання перед ним відповідного іменника/іменникового словосполучення. Тобто словосполучення "is blue" є предикативною частиною та описує ознаку відповідного предмету.

З іншого боку, українська предикативність працює подібним чином, але може містити варіації у дієслівних формах та структурах. Українські дієслова відмінюються за особами, числами, часами та способами, що дозволяє більш чітко розрізняти предикативні конструкції, особливо з урахуванням категорій виду та способу. Цей тип зв’язку можна побачити в реченні: "Хлопчик слухає музику" (Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис, ст. 94).

Висновки до Розділу 2

Підсумовуючи все вище сказане, можна прийти до висновку, що синтаксичні зв'язки в українській та англійській мовах є складними та мають одне з вирішальних значень для побудови змістовних речень. В українській

мові ці зв'язки регулюються правилами, дослідженими лінгвістами, які зосереджуються на таких елементах, як порядок слів, граматичні відмінки та сполучники. Ці зв'язки поділяються на предикативні, сурядні та підрядні, що є важливими для розуміння структури речення та передачі точних повідомлень.

Аналогічно, синтаксичні зв'язки в англійській мові включають структури та правила поєднання слів, словосполучень і частин речень у реченнях. Ці зв'язки, включаючи предикативність, сурядність та підрядність, є ключовими для ефективного спілкування та послідовної передачі інформації між людьми.

Хоча обидві мови мають спільні риси в синтаксичній структурі та використанні синтаксичних зв'язків, як підрядність і сурядність, вони також мають відмінні риси та стилістичні нюанси, що відображають їхні мовні та культурні контексти. Розуміння та засвоєння цих синтаксичних зв'язків є важливим для вираження широкого спектра ідей та окремих тонкощів як під час української, так і під час англійської комунікації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Матеріал цієї курсової роботи присвячений вивченню синтаксису в англійській та українській мовах, зосереджуючись на тому, як лінгвістичні одиниці нижчого рівня поєднуються для створення комунікативних структур. Синтаксис, як основний компонент граматики, досліджує структуру, значення та функціональність синтаксичних одиниць, таких як речення та словосполучення.

В обох мовах синтаксис регулює порядок слів і встановлює синтаксичні зв'язки для ефективної передачі думки. Ці зв'язки, що охоплюють формально-граматичні відношення між компонентами речення, формуються під впливом граматичних категорій, таких як частини мови. У процесі аналізу було досліджено синтаксичні ролі слів, розглянуто роль порядку слів у вираженні послідовних висловлювань, а також вивчено зв'язки між підметами, дієсловами та об'єктами.

Порівняльний аналіз виявив як спільні, так і відмінні риси в синтаксичних структурах англійської та української мов. Хоча обидві мови використовують підрядність, сурядність і предикативність для упорядкування змісту та встановлення зв'язків, вони також демонструють унікальні синтаксичні особливості та стилістичні можливості, сформовані мовним і культурним контекстом.

Розуміння синтаксичних зв'язків має надзвичайно важливе значення для

ефективної комунікації та володіння мовою. Воно дозволяє людям будувати змістовні речення, передавати точні повідомлення та висловлювати широкий спектр ідей. Володіння синтаксичними зв'язками допомагає орієнтуватися в особливостях спілкування як українською, так і англійською мовами, сприяє чіткішому вираженню думок і полегшує зв'язну передачу інформації.

По суті, результати дослідження підкреслили важливість синтаксису в розумінні та вираженні мови, а також його практичну значущість у сприянні ефективній комунікації через мовні та культурні бар'єри. Ключовими підсумками дослідження стала складна взаємодія синтаксичних елементів у побудові граматично правильних і змістовних речень як в англійському, так і в українському контекстах.

РЕЗЮМЕ

У цій курсовій роботі сформульовано комплексний аналіз синтаксичних зв'язків в англійській та українській мовах, що ґрунтується на даних з різних провідних джерел у галузі лінгвістики. Дослідження заглиблюється в основні аспекти синтаксису, включаючи вивчення структури речення, значення різних синтаксичних одиниць, таких як словосполучення.

Курсова робота присвячена дослідженню подібностей та відмінностей у синтаксичних зв’язках англійської та української мов. У ній розглядаються такі синтаксичні явища, як підрядність, сурядність та предикативність, виокремлюються певні синтаксичні особливості, притаманні кожній мові.

На основі проведеного аналізу в дослідженні підкреслюється важливість розуміння синтаксичних зв'язків для кращого сприйняття мови та покращення ефективності комунікації. Це дослідження робить свій внесок у вивчення лінгвістики та забезпечує певну теоретичну базу для подальших вивчень у галузі синтаксичних зв'язків.

Ключові слова: синтаксис, синтаксичні зв’язки, англійська мова, українська мова, порівняльний аналіз.

RÉSUMÉ

This term paper presents a comprehensive analysis of syntactic relations in English and Ukrainian based on information from various leading sources in the field of linguistics. The research delves into the main aspects of syntax, including the study of sentence structure, the significance of various syntactic units such as phrases.

The course work is devoted to the study of similarities and differences in the syntactic relations of English and Ukrainian. It examines such syntactic phenomena as subordination, coordination and predication, and identifies certain

syntactic features inherent in each language.

Based on the analysis, the study emphasizes the importance of understanding syntactic relations for better language comprehension and improved communication efficiency. This study contributes to the study of linguistics and provides a theoretical basis for further research in the field of syntactic relations.

Keywords: syntax, syntactic relations, English language, Ukrainian language, comparative analysis.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1) Арешенков, Ю. О. (2005). Синтаксис сучасної української мови Навчальний посібник для студентів факультету української філології. Кривий Ріг: КрДПУ.

2) Бевзенко, С. П., Литвин, Л. П., & Семеренко, Г. В. (2005). Сучасна українська мова. Синтаксис. Київ: Вища школа.

3) Вихованець, І. Р. (1993). Граматика української мови. Синтаксис. Київ: Либідь.

4) Гладуш, Н. Ф. (2012). Теоретична граматика сучасної англійської мови в таблицях: Навч.посібник. Київ: ТОВ «ВТС Принт».

4) Дудик, П. С., & Прокопчук, Л. В. (2010). Синтаксис української мови. Київ: ВЦ “Академія”.

5) Загнітко, А. (2009). Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. Донецьк.

6) Караман, С. О., Караман, О. В., & Плющ, М. Я. (2011). Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД.

7) Кочерган, М. П. (2001). Вступ до мовознавства. Київ: ВЦ "Академія".

8) Лекція 2-3: Синтаксичні зв’язки і семантико-синтаксичні відношення. Взято з php/871060/mod_resource/content/1/Лекція%202-3.%20Текст.pdf.

9) Мойсеєнко, С. М. Способи реалізації синтаксичних зв’язків у словосполученнях та реченнях.

10) Мойсієнко, А. К., Арібжанова, І. М., & Коломийцева, В. В. та інші (2010). Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. Київ: Знання.

11) Павлов, В. В., Коваленко, А. М., & Голубкова, Н. Л. (2010). Основи

синтаксису англійської мови. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка.

12) Фадєєва, О. В. & Пастушенко, Т. В. (2017). English Syntax: Навчальний посібник. Кременчук : ПП Щербатих О.В.

13) Шульжук, К. Ф. (2004). Синтаксис української мови. Київ: Видавничий центр «Академія».

14) Blokh, M. Y. (1983). Course in Theoretical English Grammar. M.: Вища школа.

15) Cuyamaca College. Coordinating Conjunctions. Взято з

https://www.cuyamaca.edu/student-support/tutoring-center/files/student-resources/coordinating-conjunctions-guide.pdf.

16) Ilysh, B. A. (1971). The Structure of Modern English. M.: Просвітництво.

17) Jenkala, M. (2007). Read Ukrainian! A reading course for beginners, Senior Teaching Fellow in Ukrainian at the UCL School of Slavonic and East European Studies. Взято з

https://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/unit19/page19-3.htm.

18) Morokhovskaya, E. J. (1984). Fundamentals of Theoretical Grammar of English. Київ: Вища школа.

19) Old Dominion University. Predicate. Взято з https://www.cs.odu.edu/~toida/nerzic/content/logic/pred_logic/predicate/pred_intro.html.

20) Shivers, C. Predicate of a Sentence. Взято з https://www.grammar-monster.com/glossary/predicate.htm

21) Twinkl. What is Subordination? Взято з

https://www.twinkl.com/teaching-wiki/subordination.

22) University of Minnesota (2015). 7.2 Coordination and Subordination. Взято з https://open.lib.umn.edu/writingforsuccess/chapter/7-2-coordination-and-subordination.

23) Volkova, L. M. Lectures in Theoretical Grammar. National Linguistic University of Kyiv. Взято з

https://www.academia.edu/4120069/Volkova_Theoretical_Grammar.